

مهریه
حق زن، تکلیف مرد

ع.رجائیان

پدیدآورنده: رجائیان، عالیہ

عنوان: مہرہ، حق زن، تکلیف مرد

مشخصات نشر: قم، نشر فرهنگیار، ۱۳۹۱

مشخصات ظاہری: ۸۰ص، جدول

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۶۷۴-۴-۶ بها: ۳۰۰۰ تومان

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

موضوع: مہر (فقہ)

موضوع: زنان - وضع حقوقی و قوانین (فقہ)

موضوع: مهر (حقوق مدنی) - ایران

ردہ کنکرہ: ۱۳۹۱، ۹۴م ۳/۲/۱۸۹ BP

ردہ دیوی: ۲۹۷/۳۶

شماره ملک: ۲۷۵۵۳۹۶

مہریہ، حق زن، تکلیف مرد

عاليه رجائيان

چاپ اول، نشر فرهنگیار

قم، ۱۳۹۱

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شماره: ۶-۴-۹۲۶۷۴-۶۰۰-۹۷۸

مرکز پخش: ۰۹۱۲۳۷۰۵۰۵۴

بہا: ۳۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	فصل اول: مهریه در ادیان مختلف
۱۹	فصل دوم: مهریه چیست؟
۲۵	فصل سوم: اقسام مهریه
۳۳	فصل چهارم: حق حبس، ابراء در مهر
۳۷	فصل پنجم: تعدیل و محاسبه‌ی مهریه
۴۳	فصل ششم: مطالبه‌ی مهریه
۴۹	فصل هفتم: پرسش و پاسخ‌های مربوط به مهریه
۷۱	فصل هشتم: نمونه‌ی دادخواست‌های مربوط به مهریه
۷۹	منابع

مقدمه

از میان مسائل و موضوعات پرشمار خانواده، هر جا صحبت از ازدواج و تشکیل خانواده است، مبحث مهریه، مهمترین موضوعی است که مابین طرفین مطرح می‌شود، همچنین در برزخ اختلافات خانوادگی، اولین موضوعی که به میان کشیده می‌شود، مسأله مهریه و مطالبه‌ی آن است. چه بسیار مجالس خواستگاری بوده‌اند که به علت عدم توافق بر سر مهریه بزه‌م خورده، با وجود اینکه دو طرف تمامی شرایط مهمتر یکدیگر را پذیرفته بودند. بالا رفتن میزان مهریه، ثبت مهریه‌های نامتعارف، زندانی کردن مردان بابت عدم پرداخت مهریه هم‌چون سلاخی در دست زن، همچنین رشد تصاعدی قیمت سکه، بازار مهریه را بسیار داغ‌تر نموده است.

از دیدگاه حقوقی در مقابل هر حقی، تکلیفی وجود دارد. تکلیف عبارت از امری است که فرد ملزم به انجام آن است و هر گاه مخالف آن رفتار نماید، به جزائی که مستحق آن است دچار می‌گردد. مهریه حق زن است و مرد مکلف به پرداخت آن به زن می‌باشد. بر اساس شرایط عقدنامه‌ها، نگه‌داشتن قید عندالمطالبه یا عندالاستطاعه در کنار واژه‌ی مهریه لازم است، با قید نمودن مهریه‌ی عندالمطالبه، هر زمان زن مهریه‌اش را طلب نماید، مرد ملزم به پرداخت آن می‌شود و امروزه که مقدار مهریه‌ها از تعداد ۱۴ سکه تا تعدادی هم‌چون عدد سال تولد دختر بسیار متغیر است بعید می‌نماید مرد توانایی پرداخت مهر را حتی با جایگزینی واژه‌ی عندالاستطاعه را داشته باشد، در این اوضاع و شرایطی که جوان امروزی برای تأمین مخارج عروسی و تهیه مسکنی مناسب با مشکل مواجه است آیا تعیین مهریه‌های بالا که به شکل یک مد مورد تبعیت خانواده‌ها است، امری معقول است؟ اگرچه تعیین مهریه‌های بالا ضمانت

و اهرم مؤثری در زندگی زناشویی برای یک زن است که به حق در حقوق نوشته شده مورد بی‌مهری‌های بسیار قرار گرفته است.

متأسفانه مهریه که از قدیم به عنوان یک سنت حسنه و ارزشمند مطرح بوده، امروز به دلیل مشکل‌زایی و اختلاف‌افکنی بسیار در زندگی مردان و زنان، قانونگذار را وادار کرده، تا برای سروسامان بخشیدن به این مسئله خانوادگی و شخصی به دنبال راهکارهای حقوقی و اجتماعی باشد.

مهریه از جهتی یک امتیاز مالی است که در قبال زحمات زن در خانه و برای خانواده و نیز برای جبران محروم شدنش از فعالیت‌های اقتصادی به دلیل وظایف همسری به او داده می‌شود.^۱

در حقوق و قوانین ایران، مرد مالک تمام چیزهایی است که در زندگی زناشویی به دست می‌آورد و تنها چیزی که نادیده انگاشته شده این است که در کنار مردان، زنانی هستند که پایه‌ای همسر خود به فعالیت پرداخته و نیرو و جوانی خود را در محیط خانه در خدمت خانه‌داری و تربیت فرزندان و حتی تصدی شغلی جهت کمک به تأمین معیشت خانواده صرف می‌نمایند. در آموزه‌های اسلامی و قوانین ما زن می‌تواند در قبال خانه‌داری، شیردهی به فرزندان و بسیاری از کارهای دیگر حقوق ماهیانه طلب دریافت نماید، ولی در این زمینه، در عمل هیچ ضمانت اجرای مؤثر و کارآمدی هیچ‌گونه فرهنگ‌سازی صورت نگرفته است و جز در هنگام طلاق که به حق، باز هم به دایره‌ی انصاف حکم نمی‌شود به این مسئله توجه نشده است.

به نظر نگارنده شاید بتوان با تصویب قوانین خاص، عدالت بیشتری را در پرونده‌های مربوط به مهریه اعمال نمود. به طور مثال اگر تصویب شود که هر آنچه مرد بعد از ازدواج به دست می‌آورد اعم از ملک، ماشین و... در هنگام ثبت در دفتر به طور مساوی بین زن و مرد سند زده شود، این قانون با داشتن ضمانت اجرای بسیار قوی عدالت را در میان اقشار مختلف جامعه مجری می‌سازد و زن و مرد نسبت به آن چه به دست آورده و از دست داده‌اند شریک

۱. کریمی، حمید، حقوق زن، انتشارات کانون اندیشه جوان، تهران، ۱۳۸۳، ص ۱۰۸.

خواهند شد. قانونی که در کنار دیگر قیدها و تمهیدات دیگر با تراضی طرفین امکان‌پذیر می‌شود و بسیار مناسب‌تر از قرار دادن سقف برای مهریه، عندالاستطاعه نمودن آن و... مثمر ثمر خواهد بود.

هدف اصلی از تدوین و نگارش این کتاب در درجه‌ی اول بیان مسائل حقوقی مربوط به مهریه به زبان ساده می‌باشد تا خواننده بعد از مطالعه قسمت‌های مربوطه بتواند تعریفی کامل و جامع از مهریه به دست آورد. در بخشی از کتاب نیز با طرح سؤالاتی پیرامون مسائل مطروحه در پرونده‌های مرتبط با مهریه مانند وضعیت مهر در لعان - وضعیت مهر در زنان مکره و غیر مکره - ازدواج دختر در کمتر از مهرالمثل - تا حدودی در رفع ابهامات موجود گام‌هایی برداشته شده است، چرا که تعیین میزان مهریه بیش از هر چیزی به تصمیم فردی زوجین مربوط شده و بخشی از آن نیز متأثر از عرف جامعه است.

عالیه رجائیان